

**REPUBLIKA HRVATSKA  
MINISTARSTVO ZNANOSTI, OBRAZOVANJA I ŠPORTA**

**Zagreb, Trg hrvatskih velikana 6**

**DRŽAVNI PEDAGOŠKI STANDARD OSNOVNOŠKOLSKOGA SUSTAVA  
ODGOJA I OBRAZOVANJA**

Nacrt prijedloga

Zagreb, studeni 2007.

Na temelju članka 10. Zakona o osnovnom školstvu („Narodne novine“, br. 59/90., 26/93., 27/93., 29/94., 7/96., 59/01., 114/01. i 76/2005.) Hrvatski sabor na svojoj sjednici održanoj \_\_\_\_\_ donosi

## **DRŽAVNI PEDAGOŠKI STANDARD OSNOVNOŠKOLSKOGA SUSTAVA ODGOJA I OBRAZOVANJA REPUBLIKE HRVATSKE**

### TEMELJNE ODREDBE

#### Članak 1.

- 1) Državnim pedagoškim standardom osnovnoškolskoga sustava odgoja i obrazovanja u Republici Hrvatskoj (u daljnjem tekstu: pedagoški standard) utvrđuju se materijalni, kadrovski i drugi uvjeti za ostvarivanje djelatnosti i podjednak razvoj osnovnoga školstva na čitavom području Republike Hrvatske.
- 2) Ovaj pedagoški standard primjenjuje se na sve osnovne škole u Republici Hrvatskoj, osim škola koje rade po alternativnom programu.

### Pojmovnik

#### Članak 2.

U smislu ovoga pedagoškog standarda pojedini pojmovi znače:

- *Škola* – odgojno-obrazovna institucija u kojoj se obavlja službeni odgoj i obrazovanje.
- *Osnovna škola* – odgojno-obrazovna ustanova u kojoj se provodi odgoj i obrazovanje, a ima najmanje po jedan razredni odjel od I. do VIII. razreda.
- *Područna škola* – odgojno-obrazovna podružnica škole, smještena izvan sjedišta matične škole, a s kojom je programski i kadrovski povezana. Ustrojava se ako upisnom kvotom osigurava broj učenika za najmanje po jedan razredni odjel od I. do IV., odnosno od V. do VIII. razreda te ako ispunjava pedagoški standard za obavljanje djelatnosti.
- *Područni odjel* – dislocirani razredni odjel/odjeli, koji se formiraju izvan sjedišta matične škole i ne ispunjavaju uvjete za osnivanje područne škole.
- *Osnovne škole s otežanim uvjetima rada* – odgojno-obrazovne ustanove na otocima, u brdsko-planinskim i slabo prometno povezanim područjima te škole koje posebnim propisima ministarstva nadležnog za obrazovanje imaju ili dobiju taj status.
- *Mreža osnovnih škola* – skup osnovnoškolskih ustanova, matičnih i područnih škola i područnih odjela, koje obavljaju osnovnoškolsku djelatnost na lokalnom i regionalnom području, a određuje ga definiranje pripadajućega upisnog područja.
- *Upisno područje* – područje s kojega učenici koji na njemu imaju prijavljeno prebivalište, odnosno boravište imaju pravo pohađati određenu školu, odnosno ustanovu koja obavlja osnovnoškolsku djelatnost.
- *Učenik* – sudionik odgojno-obrazovnoga procesa, osoba koja je formalno upisana u osnovnu ili srednju školu i stječe znanja te razvija sposobnosti i vještine, navike i odgojne vrijednosti pohađajući obveznu i neobveznu osnovnu školu.

- *Učenik s posebnim potrebama* – učenik s teškoćama u razvoju ili potencijalno daroviti učenik:
  - *učenik s teškoćama u razvoju* – je učenik s utvrđenim stupnjem i vrstom teškoća u razvoju po propisima iz socijalne skrbi što podrazumijeva učenika s oštećenjem vida ili sluha, ili s poremećajem govorno-glasovne-jezične komunikacije i specifične teškoće u učenju, ili motoričkim smetnjama, ili sa smanjenim inelektualnim/kognitivnim sposobnostima (mentalna retardacija), s poremećajem u ponašanju, ili autizam, ili postojanje više vrsta i stupnjeva teškoća u psihofizičkom razvoju, koji je uključen u redovitu ili posebnu osnovnoškolsku ustanovu, a nastavu prati po redovitom, individualiziranom, prilagođenom ili posebnom programu ovisno o vrsti i stupnju oštećenja.
  - *potencijalno darovit učenik* – je učenik iznadprosječnih intelektualnih, ili(i) akademskih, ili(i) stvaralačkih, ili(i) psihomotornih sposobnosti.
- *Učitelj* – je stručno osposobljena osoba za poučavanje, odgoj i obrazovanje učenika u školi.
- *Učitelj za provođenje nastave u posebnim razrednim odjelima/skupinama i skupinama produženog stručnog postupka:* profesor defektolog, diplomirani defektolog-učitelj razredne nastave) – je stručno osposobljena osoba za poučavanje, odgoj i obrazovanje učenika s posebnim obrazovnim potrebama.
- *Učitelj-mentor* – je stručno osposobljena osoba koja je voditelj studenata tijekom praktične poduke studenata visokoga učilišta za obrazovanje učitelja/nastavnika ili učitelj za rad s potencijalno darovitim učenicima u osnovnoj školi.
- *Razredni odjel* – skupina učenika približne životne, obrazovne, socijalne i emotivne dobi istog razreda.
- *Posebni razredni odjel* – skupina učenika istog razreda, približne životne dobi, s posebnim obrazovnim potrebama koji su uključeni u poseban program za učenike s većim teškoćama u učenju.
- *Kombinirani razredni odjel* – skupina učenika sastavljena iz dva, tri ili četiri razreda uobičajena u školama s malim brojem učenika.
- *Odgojno-obrazovna skupina* – određeni broj relativno stalnog sastava učenika iz jednoga, dva ili više razreda, koji se ustrojava za provedbu izborne, dopunske i dodatne nastave, izvannastavnih aktivnosti ili za drugi oblik školskoga rada.
- *Učionica* – školska prostorija u kojoj se provodi razredna ili predmetna nastava, kao i drugi oblici školskoga rada.
- *Nastavni plan* – isprava s propisanim nazivima i brojem nastavnih predmeta i drugih školskih aktivnosti te s tjednim i godišnjim brojem sati za svaki predmet i svaki razred.
- *Nastavni program* – isprava kojim se propisuje cilj, sadržaj i opseg svakoga nastavnog predmeta, te sadržaj i opseg svih drugih nastavnih i školskih aktivnosti.
- *Alternativni program* – raspoloživi nastavni program umjesto nekoga drugog programa.
- *Nastava* – planska i organizirana odgojno-obrazovna djelatnost u školi ili drugoj odgojno-obrazovnoj ustanovi.
- *Redovita nastava* – nastavom predviđena odgojno-obrazovna djelatnost u školi koja obvezuje na pohađanje, odnosno sudjelovanje u odgojno-obrazovnom i školskom radu

prema propisanome nastavnom planu i programu i koja je definirana školskom godinom u punom trajanju.

- *Predmetna nastava* – nastava organizirana po predmetima koji su sastavljeni prema obrazovnim područjima.
- *Izvannastavna aktivnost* – oblik aktivnosti koji škola planira, programira, organizira i realizira, a u koju se učenik samostalno i neobvezno i dobrovoljno uključuje.
- *Dopunska nastava* – individualizirani oblik rada u skupinama za učenike koji ne prate redoviti nastavni program s očekivanom razinom uspjeha.
- *Dodatna nastava* – individualizirani oblik rada za talentirane i potencijalno darovite učenike.
- *Smjena* – organizacija dnevnoga rasporeda nastave u dva ili tri vremenska termina s ciljem osiguravanja prihvata svih učenika s pripadajućega upisnog područja.
- *Poludnevna nastava* – nastava organizirana u jednoj smjeni.
- *Cjelodnevna nastava* – nastava koja se ostvaruje tijekom dana, u pravilu od 9 do 16 sati za iste učenike, s intervalima izvanškolske i izvannastavne aktivnosti.
- *Produženi boravak* – organizirani boravak djece u školi nakon redovite, obvezne nastave i školskih aktivnosti, s prehranom.
- *Produženi stručni postupak* – program stručne pomoći učenicima s posebnim obrazovnim potrebama koji uključuje pomoć u svladavanju odgojno-obrazovnih sadržaja, rehabilitacijske programe i interesne skupine za poticanje kreativnosti učenika.
- *Stručni suradnik* – stručno osposobljena osoba za pomoć u nastavnom i školskom radu, koja obavlja poslove koji proizlaze iz pedagoškoga rada ili su s njime u svezi te pruža edukacijsko rehabilitacijsku potporu.
- *Rad s djecom smještenom u zdravstvene ustanove* – „nastava u bolnici“ – privremeni ili trajni oblik provedbe osnovnoškolskog programa koji je namijenjen učeniku smještenom u bolnici i na dulje vrijeme spriječenog u redovitom pohađanju nastave u matičnoj školi. Nastavu organizira najbliža osnovna škola.
- *Rad s djecom oboljelom od kroničnih bolesti* – „nastava u kući“ – oblik provedbe osnovnoškolskoga programa namijenjenog učeniku koji je zbog bolesti dulje vrijeme spriječen redovito pohađati nastavu. Nastavu organizira najbliža osnovna škola.
- *Stručno usavršavanje učitelja, stručnih suradnika* – trajni stručni razvoj učitelja i stručnih suradnika kroz službene i neslužbene, skupne ili pojedinačne oblike obrazovanja i stjecanja dodatnih znanja i vještina s ciljem unaprjeđenja osobnih sposobnosti i vještina iz svoje struke i sveukupnoga odgojno-obrazovnog rada.
- *Napredovanje učitelja i stručnih suradnika* – mogućnost stjecanja viših zvanja u odgojno-obrazovnom radu učitelja, mentora i učitelja savjetnika kroz vrednovanje uspješnosti rada s učenicima, izvannastavnog stručnog rada i stručno usavršavanje.
- *Udžbenik* – temeljno odgojno-obrazovno školsko i nastavno sredstvo u obliku knjige, koji sadrži sustav znanja iz određenog nastavnog predmeta i koji je pedagoško-psihološki i didaktičko-metodički primjeren zakonitostima učenja i poučavanja u školi i izlaže gradivo utvrđeno nastavnim planom i programom.

## II . MJERILA ZA USTROJ MREŽA ŠKOLA NA PODRUČJIMA ŽUPANIJA

### Članak 3.

- (1) Mreža osnovnih škola na područjima županija obuhvaća ustanove koje obavljaju osnovnoškolsku djelatnost, sa svim objektima matičnih i područnih škola kao i izmještenim objektima, u kojima se provodi obvezno osnovno školovanje, uz određivanje pripadajućega upisnog područja s kojeg je djeci omogućeno pohađanje osnovne škole.
- (2) Pod mrežom škola iz stavka 1. ovog članka podrazumijeva se:
  - Pod mrežom škola iz stavka 1. ovog članka podrazumijeva se: škole za učenike s posebnim potrebama,
  - škole s posebnim odjelima,
  - škole s posebnim odjelima na jezicima nacionalnih manjina,
  - umjetničke škole: glazbene i plesne,
  - športske škole,
  - škole za obrazovanje odraslih,
  - škole s klasičnom grupom predmeta,
  - škole bez prostornih prepreka,
  - škole sa športskim vježbalištem,
  - škole s bazenima,
  - škole otvorene tijekom ljetnih školskih praznika,
  - ogledne škole.
- (3) Mreža osnovnih škola ustrojava se na način da zadovoljava iskazane potrebe utvrđene sustavnim praćenjem i predviđanjem demografskih, gospodarskih i urbanističkih kretanja na području županije, udovoljava zahtjevima dostupnosti i racionalnoga ustroja upisnih područja te ispunjava uvjete i mjerila propisana ovim pedagoškim standardom.
- (4) Pod dostupnosti iz stavka 3. ovog članka podrazumijeva se da je mrežom osnovnih škola, svakom osnovnoškolskom obvezniku dana mogućnost redovitoga osnovnog školovanja u osnovnoj školi, ili drugoj ovlaštenoj ustanovi, ili objektu škole uz primjerenu udaljenom od mjesta stanovanja i prometnu povezanost koja ne ugrožava sigurnost učenika.
- (5) Za učenike I. do IV., kad god je to moguće, školovanje se osigurava u objektu čija udaljenost od mjesta stanovanja ne zahtijeva prijevoz.
- (6) Za učenike s teškoćama u razvoju, pod primjerenom udaljenošću podrazumijeva se ona udaljenost koja ne zahtijeva izdvajanje iz obitelji. U izuzetnim slučajevima učenika se može uputiti u posebnu ustanovu izvan mjesta stanovanja ako, zbog vrste i stupnja teškoće u razvoju, školovanje i rehabilitaciju nije moguće ostvariti u najbližoj osnovnoj školi.
- (7) Dostupnost škola koje provode neobvezne programe osnovnoga školovanja, glazbene, plesne, športske, obrazovanje odraslih, mora biti takva da udovoljava interesima i potrebama stanovništva određenoga područja.
- (8) Pod racionalnim ustrojem upisnih područja iz stavaka 3. ovog članka podrazumijeva se takav ustroj upisnih područja koji omogućuje punu iskoristivost postojećih kapaciteta, a da se pritom ne narušava zahtjev dostupnosti.

- a) Upisno područje je područje s kojega učenici koji na njemu imaju prijavljeno prebivalište ili boravište imaju pravo pohađati određenu školu odnosno ustanovu koja obavlja osnovnoškolsku djelatnost. Upisno se područje utvrđuje za svaku osnovnoškolsku ustanovu i uključuje sve podružnice i objekte te ustanove.
- b) Moguće je utvrditi i zajedničko upisno područje za dvije osnovnoškolske ustanove istog osnivača čija upisna područja graniče i to ujedinjenjem cjelokupnih ili dijelova tih upisnih područja, ako se temeljem demografskih podataka o broju budućih školskih obveznika odnosno temeljem broja upisanih učenika, utvrdi da bi se ravnomjernim rasporedom učenika racionalnije iskoristili kapaciteti objiju ustanova, odnosno omogućio rad u jednoj smjeni.
- c) O rasporedu u škole školskih obveznika iz zajedničkoga upisnog područja odlučuje osnivač škole najkasnije godinu dana prije upisa obveznika u prvi razred te o tome obavještava roditelje, odnosno skrbnike obveznika. Utvrđivanjem zajedničkoga upisnog područja ne smiju se narušiti zahtjevi dostupnosti.
- d) Veličinu upisnoga područja određuju smještajne mogućnosti škole utvrđene na temelju mogućnosti rada u jednoj, a najviše dvije smjene, demografski pokazatelji i prometna povezanost.
- e) Pravo roditelja, odnosno skrbnika da školskog obveznika upiše u školu kojoj po upisnom području ne pripada ograničeno je mogućnostima pojedine škole.
- f) Upisom djece iz drugih upisnih područja ne smije se narušiti optimalni ustroj rada škole i ne smije se onemogućiti upis obveznicima koji pripadaju upisnom području škole.

### III. MJERILA ZA USTROJ OSNOVNE ŠKOLE KAO JAVNE USTANOVE, ZA USTROJ PODRUČNE ŠKOLE I ZA USTROJ NASTAVE U DISLOCIRANOM OBJEKTU OSNOVNE ŠKOLE

#### Članak 4.

- 1) Osnovne škole mogu biti redovite, posebne i umjetničke.
- 2) Redovite osnovne škole su odgojno-obrazovne ustanove koje rade prema redovitome nastavnom planu i programu namijenjenom djeci čija kronološka, obrazovna, socijalna i emotivna dob odgovara razrednom stupnju kojim su obuhvaćena.
- 3) Posebne osnovne škole rade prema posebnim nastavnim planovima i programima i ustrojavaju se za obvezno osnovno školovanje djece s teškoćama u razvoju. Obvezni sadržaj posebnog plana i programa je produženi stručni postupak.
- 4) Po posebnim programima mogu raditi i redovite osnovne škole u dijelu svoje djelatnosti i to u manjem opsegu u odnosu na primarni dio djelatnosti, odnosno rad prema redovitom nastavnom planu i programu.
- 5) Osnovno obrazovanje odraslih provode redovite osnovne škole kao dio djelatnosti te druge ovlaštene javne ustanove kao primarnu djelatnost ili kao dio djelatnosti.

#### Članak 5.

- 1) Osnovna škola je ustanova koja:
  - provoditi cjeloviti redoviti ili posebni nastavni plan i program propisan za obvezno, odnosno neobvezno osnovno školovanje u umjetničkim školama,
  - zadovoljava propisima utvrđene kadrovske, prostorne, tehničke i druge uvjete.
- 2) Osnovna škola može imati područne škole i područne odjele.
- 3) Područna škola organizacijska je jedinica koja se nalazi izvan sjedišta škole, a ustrojava se ako ima upisno područje koje osigurava postojanje najmanje po jedan razredni odjel od I. do IV. razreda te ako ispunjava osnovne kadrovske, prostorne i tehničke uvjete za obavljanje djelatnosti.
- 4) Područni odjeli dislocirani su u objektima u kojima je ustrojena nastava, a koji se nalaze izvan sjedišta škole te ne ispunjavaju uvjete za područnu školu osim kadrovskih, prostornih i tehničkih uvjeta nužnih za obavljanje djelatnosti.

#### IV. MJERILA ZA BROJ RAZREDNIH ODJELA U OSNOVNOJ ŠKOLI KAO SAMOSTALNOJ USTANOVI

#### Članak 6.

- 1) Osnovna škola ima najmanje osam razrednih odjela, najmanje po jedan razredni odjel od I. do VIII. razreda, što osigurava stalnost osmogodišnjega obveznog školovanja.
- 2) Iznimno zbog posebnih okolnosti, škola s otežanim uvjetima rada i posebna odgojno-obrazovna ustanova može imati manji broj razreda, odnosno može ustrojiti kombinirane razredne odjele.
- 3) Optimalna škola koja radi u jednoj smjeni prema ovome je pedagoškom standardu osnovna škola od 16 do 20 razrednih odjela s podjednakim brojem razrednih odjela svakoga razreda.
- 4) Rad osnovne škole ostvaruje se u jednoj smjeni: poludnevno, produljeno ili cjelodnevno. Taj rad omogućuje optimalno ostvarivanje odgojno-obrazovnih ciljeva različitim oblicima nastavnih, izvannastavnih i slobodnih aktivnosti, dopunske i dodatne nastave te pravilnom izmjenom rada, odmora i prehrane učenika.
- 5) Škola u kojoj se odgojno-obrazovni rad ostvaruje u dvije smjene može imati najviše 32 razredna odjela.

#### V. MJERILA ZA BROJ UČENIKA U RAZREDNOM ODJELU I ODGOJNO-OBRAZOVNOJ SKUPINI

##### Organizacija nastave

#### Članak 7.

- 1) Nastava se izvodi, ovisno o nastavnom predmetu, u redovitom, posebnom i kombiniranom razrednom odjelu ili u manjim odgojno-obrazovnim skupinama.
- 2) Nastava se izvodi u školskom prostoru i izvan prostora škole.

- 3) Za nastavu izvan prostora škole potreban je jedan pratitelj iz redova učitelja ili stručnih suradnika škole za skupinu do najviše 14 učenika.
- 4) Za učenike s teškoćama u razvoju za izvođenje nastave izvan prostora škole potrebno je osigurati pratitelja za:
  - 1 učenika s oštećenjem vida, sluha, s motoričkim oštećenjima, s autizmom ili težom i teškom mentalnom retardacijom ili organski uvjetovanim poremećajima u ponašanju,
  - do 10 učenika s lakom mentalnom retardacijom,
  - do 5 učenika s poremećajima u ponašanju koji su smješteni u odgojne domove.

#### Razredni odjel

##### Članak 8.

- 1) Optimalan je broj učenika u razrednom odjelu 20, a najmanji 14, najviši 28 učenika.
- 2) Razredni odjel ustrojava se od učenika istoga razreda, a kombinirani razredni odjel od učenika dvaju ili iznimno više razreda, za provedbu redovite nastave po redovitome ili posebnom nastavnom planu i programu.
- 3) U razredni odjel mogu biti uključena najviše 3 učenika s teškoćama u razvoju, na sljedeći način:
  - 1 učenik s oštećenjem vida ili oštećenjem sluha ili s organski uvjetovanim poremećajem u ponašanju u razredni odjel s najviše 20 učenika,
  - 1 učenik s većim motoričkim teškoćama u razredni odjel s najviše 20 učenika.
- 4) Broj učenika u razrednom odjelu smanjuje se za 2 učenika za svakoga učenika s ostalim posebnim potrebama: sniženo intelektualno funkcioniranje, teškoće govorno-glasovne komunikacije.

#### Posebni razredni odjel

##### Članak 9.

U posebnom razrednom odjelu može biti najviše:

- 7 učenika s oštećenjem vida, sluha, glasovno-govorno-jezičnim teškoćama, motoričkim poremećajima ili organski uvjetovanim poremećajima u ponašanju te učenika s poremećajima u ponašanju koji su smješteni u odgojne domove,
- 9 učenika s lakom mentalnom retardacijom,
- 3 učenika s autizmom i težom i teškom mentalnom retardacijom.

#### Kombinirani razredni odjel

##### Članak 10.

- 1) Kombinirani razredni odjel ustrojava se za učenike od I. do IV. razreda. Kombinirani razredni odjel od dva razreda ima najviše 16 učenika, kombinirani razredni odjel od tri razreda najviše 14 učenika, a od četiri razreda najviše 12 učenika.

- 2) Iznimno se može ustrojiti kombinirani razredni odjel i za učenike od V. do VIII. razreda, u pravilu s najviše 10 učenika.
- 3) Kombinirani razredni odjel od dva razreda u koji su uključeni učenici s teškoćama u razvoju može se ustrojiti u pravilu s najviše 10 učenika s jednim učenikom s oštećenjem vida, oštećenjem sluha, motoričkim poremećajima ili s organski uvjetovanim poremećajem u ponašanju.
- 4) Broj učenika u kombiniranom razrednom odjelu smanjuje se za 4 učenika za svakoga učenika s teškoćama u razvoju kao što su sniženo intelektualno funkcioniranje i teškoće govorno-glasovne komunikacije.
- 5) U kombinirani razredni odjel od tri i četiri razreda ne mogu biti uključeni učenici s teškoćama u razvoju.

Broj učenika u odgojno-obrazovnoj skupini

#### Članak 11.

Odgojno-obrazovna skupina ustrojava se od učenika istoga ili dvaju i više razreda za provedbu izborne, dopunske i dodatne nastave, izvannastavnih aktivnosti ili za drugi oblik neposrednoga odgojno-obrazovnoga rada.

- 1) Odgojno-obrazovni rad odgojno-obrazovne skupine za izbornu nastavu informatike, vjeronauka i drugoga stranog jezika izvodi se po mjerilima redovite nastave, a izborna nastava iz vjeronauka izvodi se u odgojno-obrazovnim skupinama koje imaju i manje od 14 učenika.
- 2) Dodatna nastava je individualizirani oblik rada u skupinama, u pravilu do 8 učenika.
- 3) Dopunska nastava individualizirani je oblik rada u skupinama, u pravilu do 8 učenika.
- 4) Produženi stručni postupak provodi se u skupini do najviše 10 učenika s istom vrstom i stupnjem teškoća u razvoju ili do najviše 5 učenika s različitim vrstama i stupnjevima teškoća u razvoju.
- 5) Za sve učenike s teškoćama u razvoju koji se školuju po redovitom ili prilagođenom nastavnom programu obvezno se organizira dopunska nastava u skupini do najviše 5 učenika.
- 6) Produženi boravak oblik je odgojno-obrazovnog rada namijenjen učenicima razredne nastave. On je prijelazni oblik rada k cjelodnevnom odgojno-obrazovnom radu. Organizira se s najmanje 14 učenika, a u pravilu s 20 učenika. Produženi boravak učenika uredit će se posebnim propisom.

#### VI. MJERILA ZA UČITELJE, STRUČNE SURADNIKE, RAVNATELJE I DRUGE RADNIKE U OSNOVNOJ ŠKOLI

#### Članak 12.

- 1) Za izvedbu nastave i drugih poslova škola mora imati odgovarajući broj radnika, sukladno postojećim propisima.
- 2) Učitelji, stručni suradnici i ravnatelji zasnivaju radni odnos sukladno propisima za rad u osnovnoj školi.

## Učitelji

### Članak 13.

- 1) Broj učitelja utvrđuje se na temelju broja sati neposrednoga odgojno-obrazovnoga rada propisanih nastavnim planom, a sukladno provedbenom propisu nadležnoga ministarstva.
- 2) Odgojno-obrazovni rad obuhvaća izvođenje: redovite nastave, izborne nastave, dopunske i dodatne nastave, izvannastavnih aktivnosti i sata razrednika.
- 3) Tjedno zaduženje učitelja odgojno-obrazovnim radom utvrđuje se sukladno provedbenom propisu nadležnoga ministarstva.
- 4) Ukupni tjedni broj sati dodatne i dopunske nastave te izvannastavnih aktivnosti u pojedinoj školi utvrđuje se godišnjim planom i programom škole.

## Stručni suradnici

### Članak 14.

- 1) Stručni suradnici potrebni za odgojno-obrazovni rad osnovne škole jesu: pedagog, psiholog, defektolog, knjižničar, socijalni radnik i zdravstveni radnik.
- 2) Svaka redovita osnovna škola koja ima 16 i više razrednih odjela treba imati pedagoga, psihologa i knjižničara koji propisane poslove obavljaju u okviru punoga radnog vremena.
- 3) Osnovna škola koja ima od 8 do 16 razrednih odjela zapošljava stručne suradnike s najviše pola radnoga vremena.
- 4) Osnovna škola koja ima više od 20 učenika s utvrđenim teškoćama u razvoju, integriranih u redovite razredne odjele, ima pravo na stručnog suradnika defektologa, sukladno potrebama.
- 5) Socijalni i zdravstveni radnik zapošljava se sukladno potrebama škole uz odobrenje ministarstva nadležnoga za obrazovanje.

## Ostali radnici

### Članak 15.

- 1) Osnovna škola koja ima više od 20 razrednih odjela ima tajnika i radnika koji obavlja financijsko-računovodstvene poslove, u punome radnom vremenu. U školi s manjim brojem razrednih odjela broj izvršitelja ostvaruje se u nepunome radnom vremenu.
- 2) Broj izvršitelja na pomoćno-tehničkim poslovima utvrđuje se na temelju raspoloživoga zatvorenoga i vanjskog prostora škole te vrste grijanja i broja obroka učeničke prehrane.
- 3) Broj izvršitelja na poslovima spremačice utvrđuje se na temelju površine zatvorenoga prostora i vanjskoga okoliša koji se koristi primjenom normativa od najmanje 450 m<sup>2</sup> prostora po izvršitelju u školama u kojima se loži na kruto gorivo ili loživo ulje, a najmanje 600 m<sup>2</sup> u školama s centralnim grijanjem. Ukoliko je prostor škole za 25% veći, odnosno manji od prethodno utvrđenoga, broj izvršitelja utvrđuje se u odgovarajućem omjeru.

- 4) Broj izvršitelja na poslovima domara, ložača, odnosno školskoga majstora utvrđuje se na temelju ukupne površine zatvorenoga prostora primjenom normativa od 3000 m<sup>2</sup> po izvršitelju te na temelju broja područnih škola i dislociranih objekata škole i na temelju potreba koje proizlaze iz rada škole. Ukoliko je prostor škole za 25% veći, odnosno manji od prethodno utvrđenoga, broj izvršitelja utvrđuje se u odgovarajućem omjeru.
- 5) Broj izvršitelja na poslovima kuhara utvrđuje se na osnovi količine objeda ili mliječnih obroka koji se priređuju učenicima, s tim da minimalna količina po izvršitelju iznosi najmanje 70 objeda ili 270 mliječnih obroka dnevno. Za broj obroka koji je za 25% veći, odnosno manji od prethodno utvrđenoga broja, broj izvršitelja utvrđuje se u odgovarajućem omjeru.
- 6) Redovite i posebne osnovne škole koje provode osnovno školovanje za učenike s teškoćama u razvoju imaju pravo na vozača, ako posjeduju vlastito vozilo.
- 7) Škola treba osigurati osobnog pomoćnika učeniku s motoričkim poremećajima kojemu je rješenjem o primjerenom obliku školovanja potrebna pomoć u kretanju, promjeni položaja tijela, obavljanju školskih dnevnih aktivnosti i zadataka.

## VII. MJERILA ZA OPTEREĆENOST UČENIKA SATIMA NASTAVNOGA PLANA I PROGRAMA

### Članak 16.

- 1) Osnovno školovanje ostvaruje se na temelju nastavnoga plana i programa za osnovnu školu.
- 2) Nastavnim planom za osnovnu školu propisuje se tjedni i godišnji broj sati po razredima za:
  - obvezne i izborne predmete,
  - ostale oblike neposrednoga odgojno-obrazovnog rada kao što su dopunska nastava i dodatni rad, izvannastavne aktivnosti i sat razrednika,
  - produženi stručni postupak za učenike s posebnim obrazovnim potrebama.
- 3) Opseg, sadržaj i realizacija izvannastavnih aktivnosti ovisi o organizaciji nastavnoga procesa u školi, odnosno o mogućnostima izvođenja cjelodnevnoga odgojno-obrazovnog rada.
- 4) U suradnji s tijelima lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave, civilnim društvom, roditeljima/skrbnicima te ostalima osiguravaju se uvjeti za provedbu programa i aktivnosti izvannastavnih sadržaja koje škola provodi u skladu s mogućnostima škole i interesima učenika.

### Članak 17.

- 1) Nastavni sat u redovitim osnovnim školama u pravilu traje 45 minuta.
- 2) Odmor između dva nastavna sata traje najmanje 5 minuta, a veliki odmor najmanje 15 minuta i obavezan je nakon dva nastavna sata za učenike od I. do IV. razreda. Odmori u provedbi cjelodnevnoga odgojno-obrazovnog rada prilagodit će se oblicima rada, boravka i prehrane učenika.
- 3) Učenici od I. do IV. razreda mogu biti opterećeni redovitom, izbornom, dodatnom i dopunskom nastavom i satom razrednika s najviše 25 sati, ravnomjerno

raspoređenih tjedno, a učenici od V. do VIII. razreda s najviše 30 sati, ravnomjerno raspoređenih tjedno.

- 4) Odmore između obrazovnih razdoblja propisuje ministarstvo nadležno za obrazovanje.

## VIII. MJERILA ZA STRUČNO USAVRŠAVANJE, NAPREDOVANJE UČITELJA I STRUČNIH SURADNIKA TE MJERILA ZA OSPOSOBLJAVANJE I STRUČNO USAVRŠAVANJE OSTALIH RADNIKA

### Stručno usavršavanje učitelja i stručnih suradnika

#### Članak 18.

- 1) Učitelji i stručni suradnici imaju obvezu trajnoga stručnog usavršavanja:
  - najmanje jednom u dvije godini sudjelovati na stručnom usavršavanju na državnoj razini,
  - najmanje tri puta godišnje sudjelovati na stručnom usavršavanju na županijskoj razini,
  - redovito sudjelovati na stručnim usavršavanjima u školi u kojoj radi,
  - osobno se stručno usavršavati u skladu s poslovima i obvezama za koje je zadužen.
- 2) Sadržaje obveznog stručnog usavršavanja odobrava ministarstvo nadležno za obrazovanje sukladno nacionalnoj strategiji odgojno-obrazovnoga sustava, a organiziraju i provode: Agencija za odgoj i obrazovanje, učiteljski, odnosno nastavnički fakulteti te instituti, stručne udruge i drugi subjekti koji za to imaju odobrenje ministarstva nadležnoga za obrazovanje.
- 3) Programe stručnoga usavršavanja na državnoj i županijskoj razini za sljedeću školsku godinu objavljuje ministarstvo nadležno za obrazovanje najkasnije do kraja tekuće nastavne godine. Poslove stručnoga usavršavanja koordinira Agencija za odgoj i obrazovanje.
- 4) Učiteljsko vijeće usvaja plan stručnoga usavršavanja i on postaje obveza za sve odgojno-obrazovne radnike.
- 5) Godišnji plan i program stručnoga usavršavanja učitelja i stručnoga suradnika sastavni je dio godišnjega plana i programa rada škole.
- 6) U godišnjem planu i programu stručnoga usavršavanja za svakoga učitelja i stručnoga suradnika navedeni su oblici stručnoga usavršavanja i predviđeni broj sati po pojedinom obliku.
- 7) Svaki učitelj i stručni suradnik dužan je barem jednom godišnje podnijeti izvješće o svom stručnom usavršavanju. Ravnatelj i tim stručnih suradnika dužan je jednom godišnje provjeriti realizaciju godišnjega plana i programa stručnoga usavršavanja sukladno podnesenim izvješćima.
- 8) Svim sudionicima stručnoga usavršavanja na državnoj i županijskoj razini izdaje se potvrda o stručnome usavršavanju. Sudjelovanje na stručnim usavršavanjima učitelja i stručnih suradnika vrjednuje se prema provedbenim propisima nadležnoga ministarstva.

## Napredovanje učitelja i stručnih suradnika

### Članak 19.

Postupak, način i uvjete napredovanja u učiteljska zvanja propisuje ministar nadležan za obrazovanje.

## Osposobljavanje i usavršavanje ostalih radnika

### Članak 20.

- 1) Pravo i obvezu osposobljavanja i usavršavanja imaju i ostali radnici koji rade u školi te se za tu svrhu osiguravaju sredstva u proračunu.
- 2) Osposobljavanje i usavršavanje ostalih radnika u školi: tajnika, računovođe, domara, osobe zadužene za zaštitu na radu i zaštitu od požara, radnika u školskoj kuhinji i ostalih, provodi se u skladu s ponuđenim stručnim usavršavanjima pojedinoga radnika.

## IX. MJERILA ZA PROSTOR I OPREMU U OSNOVNOJ ŠKOLI

### Članak 21.

- 1) Zgrade osnovnih škola grade se i opremaju prema ovom pedagoškome standardu, Normativima za izgradnju i opremanje prostora osnovnih škola te svim zakonima, pravilnicima i tehničkim propisima u građenju i drugim područjima bitnim za rad i boravak u školskom prostoru.
- 2) Osnovni standard školskoga prostora u pravilu treba osigurati rad škole u jednoj smjeni, a do stvaranja potrebnih uvjeta, iznimno u dvije smjene.
- 3) Školska zgrada treba osigurati funkcionalnu organizaciju prostora primjerenu suvremenim oblicima nastave, zadovoljiti sve higijensko-tehničke zahtjeve i osnovna ekološka i estetska mjerila.
- 4) Površina potrebnoga zemljišta za izgradnju školske zgrade i školske dvorane te formiranje školskoga trga, školskih igrališta, prostora za rekreaciju i školskog vrta, zelenih površina i drugog, po učeniku iznosi 30-40 m<sup>2</sup>, a iznimno zbog guste izgrađenosti naselja površina potrebnoga zemljišta može biti 20 m<sup>2</sup> po učeniku.
- 5) Zbog sigurnosti učenika te održavanja i čuvanja, vanjski školski prostor mora biti ograđen.
- 6) Normative za izgradnju i opremanje prostora osnovnih škola u skladu s ovim pedagoškim standardom donosi ministarstvo nadležno za obrazovanje.

### Članak 22.

Prostorni program škole čine:

1.0. Prostorni sklop za izvođenje nastave:

1.1. RAZREDNA NASTAVA

Učionice od I. od IV. razreda

Kabinet

## 1.2. PREDMETNA NASTAVA

### 1.2.1. Jezično-umjetničko područje

- Učionica za hrvatski jezik
- Kabinet za hrvatski jezik
- Učionica za strani jezik
- Kabinet za strani jezik
- Učionica za glazbenu kulturu
- Kabinet za glazbenu kulturu
- Učionica za likovnu kulturu
- Kabinet za likovnu kulturu

### 1.2.2. Prirodoslovno-matematičko područje

- Učionica za matematiku
- Kabinet za matematiku
- Informatička učionica
- Informatički kabinet
- Učionica za fiziku i kemiju
- Kabinet za fiziku i kemiju
- Spremišni prostor za kemikalije
- Učionica za prirodu i biologiju s vivarijem
- Kabinet za prirodu i biologiju
- Spremišni prostor za prirodoslovne zbirke

### 1.2.3. Društveno područje

- Učionica za povijest
- Kabinet za povijest
- Učionica za geografiju
- Kabinet za geografiju
- Geografska promatračnica

### 1.2.4. Radno-tehničko područje

- Učionica za tehničku kulturu – radionica
- Kabinet
- Spremište

### 1.2.5. Izborna nastava

- Učionica za izborne predmete

### 1.2.6. Prostorije za provođenje rehabilitacijskih programa za učenike s posebnim obrazovanim potrebama

## 2.0. TJELESNA I ZDRAVSTVENA KULTURA

### 2.1. Dvorana za tjelesno zdravstvenu kulturu

- Dvorana – jednodijelna, dvodijelna, trodijelna
- Dvorana za korektivnu gimnastiku
- Zatvoreni bazen
- Spremište sprava
- Skupna svlačionica
- Skupna praonica s WC-ima

Kabinet tjelesno zdravstvene kulture  
Ambulanta – za zdravstvenog radnika  
Svlačionice učitelja tjelesno zdravstvene kulture sa sanitarijama  
Prostorija za kondicioniranje zraka  
Prostorija za pribor i sredstva za čišćenje i održavanje  
Ulaz za vanjske korisnike s klupskim prostorom  
Sanitarije uz ulaz za vanjske korisnike  
Gledališni prostori uz dvodijelnu i trodijelnu dvoranu  
Prostorija za režiju uz dvodijelnu i trodijelnu dvoranu  
Spremište sprava i rekvizita za vanjske terene

### 3.0. DRUŠTVENI PROSTORI

Višenamjenski prostor  
Školska knjižnica  
Prostor za učenički klub  
Blagovaonica

### 4.0. PROSTORI ZA ORGANIZACIJU I KOORDINACIJU RADA ŠKOLE

Zbornica  
Soba ravnatelja škole  
Soba tajnika  
Sobe za stručne suradnike – pedagog, psiholog, defektolog, socijalni radnik  
voditelj programa, informatičar, satničar  
Soba administracije  
Soba računovodstva  
Soba za prijem roditelja/skrbnika  
Arhiva  
Čajna kuhinja

### 5.0. GOSPODARSKI PROSTORI

5.1. Kuhinjski pogon  
Kuhinja sa spremištem  
Spremišta  
Sanitarije i garderoba kuhinjskoga osoblja

5.2. Energetsko-tehnički blok  
Kotlovnica za centralno grijanje  
Radionica kućnog majstora  
Garderoba i sanitarije tehničkoga osoblja  
Opće gospodarsko spremište  
Garderoba i sanitarije spremačica  
Prostor za odlaganje smeća

### 6.0. OSTALI PROSTORI

6.1. Ulaz  
Trijem  
Vjetrobran  
Ulazni prostor  
Vratarnica  
Garderoba za učenike – garderobni ormarići u komunikacijskim prostorima

- 6.2. Komunikacije
  - Hodnici
  - Stubišta
- 6.3. Sanitarije
  - Sanitarije za učenike
  - Sanitarije prilagođene potrebama učenika s većim motoričkim smetnjama
  - Sanitarije za učitelje
- 7.0. VANJSKI PROSTORI
  - 7.1. Opći prostori
    - Pješački prilazni put
    - Školski trg
    - Parkiralište za školski autobus i automobile
    - Gospodarsko dvorište
  - 7.2. Prostori nastavnih područja
    - Razredna nastava na otvorenom
    - Školski didaktički prostor
    - Školsko dvorište i školski park
    - Vježbalište-vanjski prostori za nastavu tjelesno-zdravstvene kulture
    - Ostale parkovne površine u skladu s mogućnošću lokacije

Mjerila za prostore u osnovnim školama

#### Članak 23.

- 1) Učionica mora osigurati uvjete za rad učitelja s najmanje 14, optimalno 20 te najviše 28 učenika razrednoga odjela. Prostor učionice mora biti prilagođen zahtjevima organizacije i izvođenja suvremene nastave, radu u skupinama, projektnoj nastavi, vježbama i drugim oblicima nastave. Površina učionice je 2,5 m<sup>2</sup> po učeniku, a izračunata prema pretpostavljenom proračunskom broju od 24 učenika u razrednom odjelu, iznosi 60 m<sup>2</sup>, visine 3,0-3,2 m. Propisani standard u postojećim školama postiže se prilagođavanjem broja učenika.
- 2) Učionica za razrednu nastavu prostorno, funkcionalno i oblikovno omogućava ostvarenje odgojno-obrazovnih zadataka. Prostor osigurava slobodu kretanja u učionici i izmjenjivanja različitih oblika rada.
- 3) Učionice za predmetnu nastavu s pripadajućim kabinetima moraju biti odgovarajuće opremljene prema nastavnim područjima.
- 4) Specijalizirane učionice za nastavu likovne i glazbene kulture, informatike, prirode, biologije, kemije, fizike i tehničke kulture dimenzioniraju se s 3,5 m<sup>2</sup> po učeniku, a prema pretpostavljenom proračunskom broju učenika je 24 x 3,5 = 84 m<sup>2</sup>.
- 5) Prostor za tjelesnu i zdravstvenu kulturu određuje se, organizira i oprema u skladu s uvjetima utvrđenima nastavnim planom i programom tog predmeta i standardima koji se propisuju u školstvu i športu. Škola mora imati dvoranu za nastavu tjelesno-zdravstvene kulture primjerenu broju učenika. Škola od 8 razrednih odjela ima školsku jednodijelnu dvoranu, veličine 15x27x6 m sa svim pratećim prostorima. Škola od 12 razrednih odjela ima školsku dvodijelnu dvoranu veličine 30x20x7 m sa svim pratećim prostorima. Škola od 16 razrednih odjela ili do 800 učenika ima

trodijelnu športsku dvoranu veličine 45x27x8 m sa svim pratećim prostorima. Za športske trodijelne dvorane financijska sredstva osigurava ministarstvo nadležno za obrazovanje i zainteresirana lokalna samouprava, s obzirom da takve dvorane zadovoljavaju i športske potrebe lokalne zajednice. Broj i vrsta vanjskih vježbališta za tjelesno zdravstvenu kulturu definirani su normativima.

- a. Mrežom škola na razini županije utvrdit će se škole sa zatvorenim bazenom. Školski bazen ima dimenzije najmanje 8x16,67 m s promjenjivom dubinom vode od 0,60 do 1,30 m s pratećim prostorima: individualne, skupne i svlačionice za učitelje, sanitarni čvor s tuševima, prostorije za nadzor pogona, kondicioniranja zraka i vode, prostor za zadržavanje i prostoriju za sredstva za čišćenje. Za bazene veće površine od ove financijska sredstva osigurava ministarstvo nadležno za obrazovanje i zainteresirana lokalna samouprava, s obzirom da takvi bazeni zadovoljavaju i športske potrebe lokalne zajednice.
- 6) Višenamjenski se prostor koristi za boravak i odmor učenika te povremeno za manifestacije i određene nastavne i izvannastavne aktivnosti. Dimenzionira se s 0,50 m<sup>2</sup> po učeniku, ali ne smije biti manji od 90 m<sup>2</sup>.
- 7) Prostor blagovaonice se dimenzionira s 1,0 m<sup>2</sup> po učeniku.
- 8) Učenički klub služi za druženje učenika, rad učeničkog vijeća, boravak učenika putnika i slično.
- 9) Školska knjižnica sastavni je dio odgojno-obrazovnog sustava i izravno je uključena u nastavne i izvannastavne aktivnosti. Na raspolaganju je učenicima, nastavnom osoblju i drugim korisnicima. Prostor knjižnice treba omogućiti prilagodbe promjenama u školskom obrazovnom programu i pojavi novih tehnologija. Veličina prostora knjižnice ovisi o broju učenika, odnosno broju razrednih odjela. Prilikom dimenzioniranja treba računati da će u čitaonici istodobno boraviti 5% učenika škole, a radni prostor po jednom korisniku je 2 m<sup>2</sup>. Knjižnica ne može biti manja od 60 m<sup>2</sup>. Knjižnica se sastoji od prostora za rad knjižničara u radu s korisnicima i obradi građe veličine do 15 m<sup>2</sup>, prostora za smještaj knjižnične građe u slobodnom pristupu koji se izračunava kao 5,5 m<sup>2</sup> na 1000 knjiga, računajući 15 knjiga po korisniku, računalnih mjesta za individualni rad korisnika, računajući za 3-5 mjesta = 15 m<sup>2</sup>, prostor za smještaj učiteljskoga fonda od najmanje 5 m<sup>2</sup>, čitaonički prostor za individualni i skupni rad, izložbeni prostor i spremište za knjižničnu građu. U sklopu knjižnice, u školi optimalne veličine, multimedijaska se učionica dimenzionira za 20 korisnika x 3 m = 60 m<sup>2</sup>. U sklopu knjižnice nalazi se i kabinet knjižničara od najmanje 15 m<sup>2</sup>.
- 10) Prostor za upravu, organizaciju i koordinaciju rada objedinjuju pedagošku i administrativnu službu škole. Poželjno je da ovi prostori imaju jednostavnu i preglednu vezu s ulaznim prostorom škole.
- 11) Zbornica je prostor koji koriste svi učitelji škole za okupljanje, izmjenu iskustava i rezultata rada te odmor između nastavnih sati. U zbornici se održavaju učiteljska vijeća i uređuje nastavna i ostala administracija. U školi sa 16 razrednih odjela zbornica treba imati 30 mjesta za sjedenje, u pravilu oko spojenih stolova, te je površine od 60 do 80 m<sup>2</sup>. Zbornica može biti proširena prostorom za odmor i razgovor.
- 12) Soba ravnatelja koristi se za rad i kontakte s učiteljima, učenicima i roditeljima/skrbnicima, te s trećim osobama, a svojom veličinom mora omogućiti i manje sastanke.

- 13) Gospodarski prostori škole dimenzioniraju se prema vrsti škole, kapacitetu školske zgrade, načinu opskrbe te osiguranju energetske potrebe.
- 14) Ostali prostori. Ukupna širina vanjskih ulaznih vrata dimenzionira se po broju učenika. Najmanja širina jednokrilnih ulaznih vrata iznosi 110 cm, a dvokrilnih 180 cm i moraju se otvarati prema van. Dubina vjetrobrana najmanje je 240 cm. Hodnici se dimenzioniraju po broju učenika, odnosno, učionica. Najmanja širina hodnika s učionicama s jedne strane za dvije učionice je 180 cm, za četiri učionice 240 cm, a najmanja je širina hodnika s učionicama postavljenim obostrano 300 cm. Ako se garderoba nalazi u hodnicima, hodnik se proširuje za dubinu garderobnih ormarića. Najmanja širina stubišnoga kraka za dvije učionice je 120 cm. Za sljedeće dvije učionice širina kraka se povećava za 30 cm. Visina stuba ne smije biti veća od 15 cm, a širina gazišta stuba mora biti najmanje 33 cm. Garderoba učenika može se organizirati kao središnja garderoba u ulaznom prostoru škole ili kao garderobni ormarići po hodnicima. Sanitarije za učenike čini prostor s WC kabinama i predprostor s umivaonicama. Svaki sanitarni čvor sastoji se od ženskoga i muškoga dijela s odvojenim predprostorima. Dimenzioniranje potrebnoga broja sanitarnih uređaja provodi se na način:
  - za 30 učenika potrebno je osigurati dvije WC kabine,
  - za 30 učenika potrebno je osigurati jednu WC kabinu i 1,5 pisoar,
  - za isti broj učenika potrebno je u predprostoru osigurati jedan umivaonik,
  - potrebno je osigurati jednu WC kabinu za učenike s motoričkim poremećajima i prostor za presvlačenje i pranje inkontinentnih učenika.
- (15) Vanjski prostori. Školsko je vježbalište vanjski prostor za nastavu tjelesne i zdravstvene kulture čija veličina i broj športskih borilišta ovisi o broju razrednih odjela, nastavnom programu, izbornim aktivnostima i športskim aktivnostima lokalne zajednice.

#### Higijensko – tehnički zahtjevi

##### Članak 24.

- 1) Za stvaranje primjerenih uvjeta rada u školi potrebno je zadovoljiti higijensko-tehničke zahtjeve koji se odnose na: osvjtljenje, osunčanost, prozračivanje, toplinsku zaštitu, zaštitu od buke i akustiku, grijanje i hlađenje, opskrbu vodom, odvodnju otpadnih voda, električne instalacije, instalacije informatike, zaštitu od požara i zaštitu od provale.
- 2) Prirodno osvjtljenje najznačajniji je psihološki i fiziološki čimbenik radnih uvjeta u školskoj zgradi te je, ovisno o obliku nastave, nužno osigurati primjerenu kvalitetu i jačinu osvjtljenja. Kvaliteta prirodnoga osvjtljenja u učionici određuje se: orijentacijom učionice, tehničkim sredstvima za raspršenje dnevnoga svjetla i kontrolom odbijeska unutarnjih površina. U svim radnim prostorima škole osigurava se zamračenje. Učionice razredne nastave trebaju biti optimalno osunčane, a učionice predmetne nastave i knjižnica osvijetljene ovisno o sadržaju i obliku nastave. Zaštita od izravnoga prodiranja sunčevih zraka, kojom se sprječava stvaranje bljeska i pretjeranoga zagrijavanja, mora biti takva da ne smanjuje stvarnu površinu prozora. Za slabovidne učenike potrebno je osigurati dodatno osvjtljenje sukladno individualnim potrebama pojedinog učenika.

- 3) Svi prostori za rad i boravak trebaju se prirodno prozračivati. U nastavnim prostorijama treba osigurati četiri izmjene zraka na sat uz najveću brzinu strujanja zraka 0,2 m/s ili 25-30 m<sup>3</sup> zraka/h po učeniku.
- 4) U učionicama treba osigurati relativnu vlagu u zraku od 45-55%.
- 5) Toplinska zaštita, zaštita od buke i akustika zidnih i stropnih konstrukcija zajedničkih prostora i učionica mora biti prema važećim propisima i standardima. Zaštita od buke i akustika trebaju omogućavati dobru slušnost i razgovijetnost pri govoru, kao i optimalnu jeku pri slušanju glazbe.
- 6) Za grijanje i hlađenje prostora i pripremu tople vode mogu se koristiti sve vrste centralnoga sustava. U prostorima za rad i boravak zrak mora biti ravnomjerno zagrijavan na 20°C, a:
  - u učionicama na 20°C,
  - u prostorijama za organizaciju i koordinaciju rada te u zbornici na 20°C,
  - u športskoj dvorani na 16 – 18°C, a u svlačionicama i praonicama na 20 – 22°C,
  - u hodnicima i stubištima na 18°C.

U razdoblju visokih vanjskih temperatura u prostorima škole treba osigurati optimalnu temperaturu, 5°C nižu od vanjske.

- 7) Opskrba vodom ostvaruje se instalacijom vodovodne mreže sa zdravstveno ispravnom vodom za piće.
- 8) Otpadne vode odvođe se kućnom kanalizacijom koja se priključuje na komunalnu kanalizaciju ili na drugi način, prema važećim propisima i standardima.
- 9) Električna instalacija mora biti zaštićena i osigurana. Treba predvidjeti instalacije za TV prijem i instalaciju interneta i intraneta.
- 10) Zaštita od požara provodi se uporabom odgovarajućih građevnih materijala, definiranjem evakuacijskih putova i izlaza te protupožarnom opremom i signalizacijom.
- 11) Zaštita od provale provodi se uporabom alarma i video nadzora.

Mjerila za opremu škole

#### Članak 25.

- 1) Oprema prostora mora odgovarati namjeni prostora i omogućiti realizaciju odgojno-obrazovnoga rada s učenicima. Treba osmisliti način korištenja prostora i osigurati opremu za izvođenje nastave, izvannastavnih aktivnosti i drugih oblika odgojno-obrazovnoga rada.
- 2) Oprema i namještaj moraju biti funkcionalni i sigurni, prenosivi, stabilni, od kvalitetnoga materijala, po mogućnosti prirodnoga, lakoga za održavanje, postojanih boja, estetskoga izgleda i primjerenoga učeničkoj dobi. Sav namještaj treba biti dimenzioniran prema visini i dobi te zadovoljavati ergonomske zahtjeve. Za učenike s posebnim obrazovnim potrebama treba biti osiguran prilagođeni namještaj i potrebna pomagala.

## Mjerila za didaktičku opremu

### Članak 26.

Glavna mjerila za nabavku didaktičkog materijala su: razvojna primjerenost, trajnost, lakoća uporabe, ergodidaktičnost, tehnološka suvremenost, prilagođenost učenicima s teškoćama u razvoju, privlačnost i sl.

## X. MJERILA ZA POSEBNE POTREBE U OSNOVNOM ŠKOLSTVU

### Članak 27.

- 1) Posebne potrebe u osnovnom školstvu odnose se na sve slučajeve kad se u pogledu specifičnih potreba učenika, veličine škole, razrednoga odjela, uvjeta života i rada učitelja, opsega i složenosti poslova te organizacijskih oblika rada ne mogu primijeniti mjerila za redovite škole koje ostvaruju djelatnost pod redovitim, standardnim uvjetima.
- 2) Pri ustroju škole potrebno je procijeniti svrhovitost samostalnosti ustanove glede ukupnoga broja učenika, broja područnih odjela, prometne povezanosti, veličine objekta – školske zgrade, cjelovitosti sredine u kojoj škola djeluje i drugih posebnosti, o čemu procjenu donosi ministarstvo nadležno za obrazovanje u dogovoru s tijelima lokalne i područne (regionalne) samouprave.

## Škole s otežanim uvjetima rada

### Članak 28.

- 1) Škole s otežanim uvjetima rada jesu: škole na otocima, u brdsko-planinskim i slabo prometno povezanim područjima.
- 2) Ove su škole od posebnog značaja za društvenu sredinu i ne moraju zadovoljavati minimum standarda utvrđenih u člancima od 6. do 10. ovoga pedagoškog standarda koji utvrđuju broj učenika ili razrednih odjela.
- 3) Status škole s otežanim uvjetima utvrđuju zajednički ministarstvo nadležno za obrazovanje i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.
- 4) Mrežu škola treba organizirati na način da učenici prva tri razreda do mjesta održavanja nastave ili prijevoznoga sredstva ne pješače više od jedan kilometar.
- 5) Broj radnika u navedenim školama osigurava se u pravilu kao i u školama koje nastavu ostvaruju u redovitim uvjetima s time da, kada je to nužno, mjerila za utvrđivanje broja radnika mogu biti i niža od onih propisanih za škole koje rade u redovitim uvjetima.
- 6) Posebne potrebe u navedenim školama odnose se na poticajne mjere za radnike te na materijalne troškove. Poticajne mjere za radnike odnose se na osiguranje primjerenoga stambenog prostora učiteljima i stručnim suradnicima te na uvećanje plaće.

## Školovanje učenika u umjetničkim programima

### Članak 29.

- 1) Osnovne glazbene i plesne škole mogu se osnivati i s manjim brojem razrednih odjela od broja predviđenoga ovim pedagoškim standardom o čemu se odlučuje na osnovi posebnih propisa.

- 2) Broj učenika u razrednom odjelu i odgojno-obrazovnoj skupini određuje se prema specifičnostima izvođenja nastave.
- 3) U glazbenoj školi nastava se izvodi:
  - pojedinačno za nastavu glazbala, solo pjevanja i korepeticije,
  - od 2 do 4 učenika u nastavi partiture, dirigiranja i osnova vokalne tehnike,
  - od 4 do 6 učenika u nastavi harmonije, polifonije, glazbenog folklora, metodike nastave glazbe i rada s dječjim instrumentarijem,
  - od 2 do 8 učenika u nastavi komorne glazbe,
  - u razrednom odjelu od 10 do 15 učenika u nastavi solfeggia, teorije glazbe, povijesti glazbe, glazbenih oblika i poznavanja glazbala,
  - skupno s minimalno od 12 do 15 učenika za nastavu orkestra, odnosno minimalno 20 učenika za nastavu zbora.
- 4) U školi za klasični balet nastava se izvodi:
  - pojedinačno za nastavu glazbala,
  - u razrednome odjelu s od 3 do 10 učenika za nastavne predmete određene planom i programom.
- 5) U školi suvremenoga plesa nastava se izvodi:
  - pojedinačno za nastavu glazbala,
  - grupno od 3 do 5 učenika u nastavi metodike plesne nastave i osnova koreografije,
  - u razrednom odjelu od 8 do 12 učenika za nastavne predmete prema nastavnome planu i programu.
- 6) Nastava općeobrazovne grupe predmeta u glazbenoj, baletnoj i školi suvremenoga plesa izvodi se u razrednim odjelima od 24 do 28 učenika.
- 7) Trajanje nastavnoga sata u pravilu iznosi 45 minuta osim za izvođenja nastave specifičnih nastavnih predmeta. U glazbenoj školi:
  - nastavni sat obveznoga glasovira i korepeticije do drugoga razreda srednje škole, odnosno za učenike solo-pjevanja do četvrtoga razreda, traje 30 minuta,
  - prema nastavnom planu i programu Funkcionalne muzičke pedagogije nastavni sat solfeggia, analize glazbenih oblika i dirigiranja traje 60 minuta.
- (8) U umjetničkim školama potrebne su učionice primjerene pojedinačnoj i grupnoj nastavi, nastavi u razrednom odjelu i nastavi skupnoga muziciranja.
- (9) Glazbena škola ima dvoranu s oko 80 mjesta za koncerte učenika.
- (10) Plesne škole imaju plesnu dvoranu s oko 100 m<sup>2</sup> s vibrirajućim podom te ostalom opremom.

## Školovanje djece nacionalnih manjina

### Članak 30.

- 1) Odgoj i obrazovanje nastave na jeziku i pismu nacionalnih manjina reguliran je posebnim zakonom.
- 2) Djeci pripadnicima nacionalnih manjina osigurava se pravo na školovanje na jeziku i pismu nacionalne manjine kroz propisane modele.

- 3) Svi modeli organiziranja i provođenja nastave na jeziku i pismu nacionalne manjine sastavni su dio sustava školstva Republike Hrvatske.
- 4) Posebni oblici nastave, seminari, ljetne i zimske škole i drugo, organiziraju se za one učenike za koje ne postoji mogućnost organiziranja redovite nastave po modelima.
- 5) Materijalne uvjete i prostor za rad obrazovnih ustanova osigurava osnivač.
- 6) Nastavni plan i program odgoja i obrazovanja na jeziku i pismu nacionalne manjine, uz opći dio obvezno sadrži dio čiji je sadržaj u vezi s posebnosti nacionalne manjine, a odnosi se na materinski jezik, književnost, povijest, geografiju, glazbenu i likovnu kulturu.
- 7) Dio nastavnoga plana i programa iz stavka 1. ovog članka, čiji je sadržaj u vezi s posebnosti nacionalne manjine, utvrđuje i donosi ministarstvo nadležno za obrazovanje po pribavljenom mišljenju udruga nacionalne manjine.

#### Osnovno školovanje u dopunskoj nastavi djece hrvatskih građana u inozemstvu

##### Članak 31.

- 1) Za djecu hrvatskih građana u inozemstvu organizira se dopunska nastava na hrvatskom jeziku, prema posebnome nastavnom programu, u skladu sa zakonom, međunarodnim ugovorom i s propisima zemlje u kojoj se nastava izvodi.
- 2) Za učenike i učitelje dopunske nastave osigurava se besplatno jedan udžbenik i radna bilježnica za svaki stupanj nastave.
- 3) Školama u kojima se održava nastava za djecu hrvatskih građana u inozemstvu Republika Hrvatska osigurati će potrebna didaktička sredstva namijenjena provođenju nastave hrvatskoga jezika, prirode i društva, povijesti, geografije i glazbene kulture.

#### Školovanje potencijalno darovitih učenika

##### Članak 32.

- 1) Škola je obvezna sustavno tijekom školske godine identificirati potencijalno darovite učenike, raditi s njima po posebnom programu, pratiti njihov napredak te o tome sastaviti izvješće na temelju presudbe školskoga stručnog tima.
- 2) Rad s potencijalno darovitim učenicima provodi se programima različite težine i složenosti kao diferencirani nastavni program u razrednom odjelu ili odgojno-obrazovnim skupinama, kreativnim i/ili istraživačkim radionicama, putem izbornih programa, grupnih ili individualnih, u posebnim izvannastavnim aktivnostima, usporednim, produbljenim programima ili omogućavanjem pristupa izvorima specifičnoga znanja.
- 3) Prilikom organizacije rada s potencijalno darovitim učenikom potrebno je voditi računa o dnevnoj opterećenosti učenika.
- 4) Potencijalno darovitome učeniku škola može iznimno odobriti odsutnost s nastave dužu od propisane te potrebama takvih učenika prilagoditi način ispitivanja i ocjenjivanja.
- 5) Program rada s potencijalno darovitim učenicima obuhvaća:
  - povećan rad učitelja s potencijalno darovitim učenicima,

- nabavu potrebne nastavne opreme i literature,
- pristup posebnim izvorima znanja,
- državna i međunarodna natjecanja potencijalno darovitih učenika u organizaciji ministarstva nadležnoga za obrazovanje, Agencije za odgoj i obrazovanje, Agencije za strukovno obrazovanje ili drugih obrazovnih ili znanstvenih institucija,
- poticajna sredstva potencijalno darovitim i najuspješnijim učenicima za stipendije, nagrade i drugo.

## Školovanje učenika s teškoćama u razvoju

### Članak 33.

- 1) Školovanje učenika s teškoćama u razvoju provodi se u redovitoj školi uz potpunu ili djelomičnu integraciju prema stupnju i vrsti teškoće, po redovitim, individualiziranim, prilagođenim i posebnim nastavnim programima ili iznimno, ako je učenicima potrebna i dodatna zdravstvena i socijalna skrb, u posebnim odgojno-obrazovnim ustanovama.
- 2) S istim se učenicima provodi individualizirani ili prilagođeni nastavni program u redovitim osnovnim školama i odjelima uz sudjelovanje učitelja odgovarajuće stručne spreme za rad s tim učenicima. S istim se učenicima provodi i produženi stručni postupak ili edukacijsko-rehabilitacijski postupak, a s njihovim roditeljima/skrbnicima savjetodavni rad.
- 3) Provođenje posebnoga nastavnog programa, sukladno utvrđenim teškoćama u razvoju, provodi se u posebnom odjelu, u redovitoj osnovnoj školi najbližoj mjestu stanovanja učenika ili u najbližoj posebnoj ustanovi ako redovita škola nema kadrovskih i materijalnih uvjeta. Uvjeti za ustroj razrednoga odjela posebnog programa su broj učenika s utvrđenom vrstom i stupnjem teškoće, osigurana primjerena nastavna sredstva i pomagala i osigurani učitelji i stručni suradnici odgovarajuće stručne spreme za rad s tim učenicima.
- 4) Za učenike s teškoćama u razvoju koji su integrirani u redovite osnovne škole prema utvrđenim potrebama u školi osigurava se radni prostor za ostvarivanje dodatne pomoći za rehabilitacijski tretman i posebne oblike odgojno-obrazovnoga rada. U školama s više od 20 razrednih odjela prostor se osigurava u školskoj zgradi, a za više manjih škola osigurava se prostor u školi, sukladno mreži škola.
- 5) Za učenike sniženih intelektualnih sposobnosti i za učenike sa senzoričkim i motoričkim oštećenjima vida, sluha, s glasovno-govorno-jezičnim teškoćama, motoričkim oštećenjima i kroničnim bolestima prema utvrđenim potrebama u školi se, za produženi stručni postupak za skupinu do 10 učenika, osigurava radni prostor od 30 m<sup>2</sup>, a za rehabilitacijske i posebne oblike odgojno-obrazovnoga rada za skupinu do 5 učenika radni prostor od 15 m<sup>2</sup>.
- 6) Za učenike s organski uvjetovanim poremećajima u ponašanju prema utvrđenim potrebama u školi se za produženi stručni tretman za skupinu do 10 učenika osigurava radni prostor od 30 m<sup>2</sup>, a za posebne oblike odgojno-obrazovnoga rada za skupinu do 10 učenika radni prostor od 15 m<sup>2</sup>.

## Školovanje učenika oboljelih od kroničnih bolesti

### Članak 34.

- 1) Za učenike oboljele od kroničnih bolesti ili stanjima koja zahtijevaju boravak ili smještaj u zdravstvenim ustanovama organizira se osnovno školovanje prema redovitim ili posebnim uvjetima. Odgojno-obrazovni rad s takvim učenikom provodi ustanova u kojoj je učenik smješten ili najbliža osnovna škola.
- 2) Za učitelje koji ostvaruju odgojno-obrazovni program u zdravstvenim ustanovama potrebno je osigurati posebno stručno usavršavanje sukladno potrebama učenika s kojima učitelji rade.

### Članak 35.

Za učenika koji ne može privremeno ili trajno pohađati nastavu, škola koju učenik pohađa, može organizirati nastavu u kući učenika.

## XI. MJERILA UČENIČKOG STANDARDA

### Prijevoz učenika

#### Članak 36.

- 1) Radi veće sigurnosti učenika u okolnostima posebnih prometnih uvjeta, u naseljima bez javnoga prijevoza, s prometnicama bez nogostupa, može se osigurati prijevoz učenicima bez obzira na udaljenost.
- 2) Za učenike s motoričkim oštećenjima osigurava se prijevoz bez obzira na udaljenost od mjesta stanovanja do škole, te pratitelj kad je on nužan zbog vrste i stupnja teškoće.

#### Članak 37.

- 1) Dnevno vrijeme koje učenik provede u prijevozu od kuće do škole te u povratku do kuće ne smije biti dulje od 2 sata.
- 2) Škola je dužna osigurati organizirani boravak učenicima koji iz objektivnih razloga dolaze prijevremeno u školu, odnosno u školi čekaju prijevoz do kuće.
- 3) S ciljem racionalizacije prijevoza učenika škola može imati vlastito vozilo za prijevoz učenika.

### Prehrana učenika

#### Članak 38.

- 1) Svaka škola dužna je osigurati prehranu za svoje učenike.
- 2) Tjedni jelovnik objavljuje se na školskoj oglasnoj ploči. Prehrana se izvodi u blagovaonici. U cilju očuvanja zdravlja učenika u školi se ne mogu nuditi brza hrana i gazirana pića.
- 3) Učenicima koji su uključeni u produženi boravak ili cjelodnevnu nastavu potrebno je osigurati minimalno 30 minuta za objed.
- 4) Utvrđivanje nutricionističkih zahtjeva, uvjeta i načina organiziranja prehrane u nadležnosti su osnivača.
- 5) Higijensko-sanitarne uvjete nadzire sanitarna inspekcija ureda državne uprave u županijama, odnosno Gradski ured za obrazovanje i sport Grada Zagreba.

## Udžbenici

### Članak 39.

- 1) Odobravanje i nabava udžbenika provodi se prema posebnom propisu.
- 2) Udžbenici se izdaju za:
  - redovite osnovne škole,
  - nastavu na jeziku i pismu nacionalnih manjina,
  - učenike s posebnim potrebama,
  - nastavu za djecu hrvatskih građana u inozemstvu .
- 3) Učitelj ima slobodu izbora udžbenika.
- 4) Udžbenik mora udovoljavati znanstvenim, etičkim, didaktičko-metodičkim, jezičnim i tehničkim standardima koje propisuje ministarstvo nadležno za obrazovanje.
- 5) Udžbenik se zasniva na nastavnome programu i sadržajno se mijenja kad se mijenja nastavni program, odnosno kad mjerodavna struka utvrdi potrebu unošenja novih spoznaja u udžbenik.

## Poduka plivanja i vožnje biciklom

### Članak 40.

- 1) Škola je za vrijeme osnovnoškolskoga obrazovanja dužna omogućiti svim učenicima poduku plivanja.
- 2) Program poduke plivanja propisuje ministarstvo nadležno za obrazovanje, a provodi se tijekom II. ili III. razreda.
- 3) Minimalni program poduke traje 20 sati, a izvodi se u odgojno-obrazovnim skupinama s najviše 12 učenika.
- 4) Za učenike s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama treba osigurati odraslog pomagača ovisno o vrsti i stupnju teškoće.
- 5) U višim razrednim odjelima poduka se osigurava samo za one učenike koji nisu naučili plivati.
- 6) Izvršitelji programa škole plivanja jesu učitelji treneri na bazenima, organizira ga škola.
- 7) Organizaciju poduke plivanja, osim škola, mogu provoditi i savezi školskih sportskih klubova.
- 8) Škola je za poduku plivanja dužna za svakih 14 učenika osigurati jednoga pratitelja učenika i nadzor na bazenu. Pratitelj je osoba koju odredi ravnatelj.

### Članak 41.

- 1) Poduka vožnje biciklom u pravilu se organizira na školskom vježbalištu.
- 2) Poučavanje provodi učitelj tehničke kulture.

## Zdravstvena zaštita učenika

### Članak 42.

Oblici i način ostvarivanja zdravstvene zaštite učenika osnovne škole provode se sukladno propisima iz djelatnosti zdravstva.

## Škola otvorena učenicima tijekom odmora

### Članak 43.

Osnovna je škola otvorena učenicima u vrijeme odmora između dva školska obrazovna razdoblja i dvije nastavne godine, kako bi se osigurala mogućnost izvođenja različitih programa, manifestacija i aktivnosti za zainteresirane učenike. U organizaciji i provođenju programa, koji je sastavni dio godišnjega plana i programa rada škole, mogu osim učitelja, stručnih suradnika i ravnatelja sudjelovati i roditelji/skrbnici, lokalna zajednica, zainteresirane udruge, pravne osobe i pojedinci.

## XII. MJERILA ZA ŠKOLU VJEŽBAONICU I ZA ŠKOLU U KOJOJ SE PROVODE ISTRAŽIVANJA

### Vježbaonice

#### Članak 44.

- 1) Škola može biti proglašena vježbaonicom za praktičnu poduku studenata visokoga učilišta za obrazovanje učitelja/nastavnika, ako zato ima materijalne i kadrovske uvjete te opremu.
- 2) U vježbaonici na jednom satu nastave može bito skupina od najviše 10 studenata, a u posebnom razrednom odjelu od 2 do 5 studenata.
- 3) Učionica u kojoj se održava nastava uz sudjelovanje studenata mora imati opremu potrebnu za smještaj i rad studenata.

### Znanstvena i druga istraživanja u školi

#### Članak 45.

- 1) U osnovnoj školi mogu se provoditi istraživanja za unapređivanje nastave i drugih oblika rada škole koje provode ustanove koje provode znanstvena i stručna istraživanja, pojedinci ili mjerodavna državna tijela.
- 2) Za provođenje istraživanja potrebni su:
  - odobrenje ravnatelja,
  - pisana suglasnost roditelja/skrbnika učenika koji su obuhvaćeni istraživanjem,
  - odobrenje ministarstva nadležnoga za obrazovanje.
- 3) Škola koja sudjeluje u istraživanju ima pravo na naknadu troškova istraživanja koje snosi ustanova koja provodi znanstvena i stručna istraživanja, pojedinci ili mjerodavna državna tijela.

### XIII. SUSTAV KVALITETE OSNOVNOGA ŠKOLSTVA

#### Članak 46.

- 1) Sustavan pristup kvaliteti temelji se na stalnim aktivnostima koje će osigurati poboljšanja, koristeći različite metode i instrumente, pri čemu je vanjsko vrjednovanje važna komponenta nacionalnoga sustava za osiguravanje kvalitete.
- 2) Sustav kvalitete obuhvaća:
  - vrjednovanje kvalitete rada škole – svake godine,
  - vrjednovanje rada ravnatelja – kontinuirano
  - vrjednovanje rada učitelja i stručnih suradnika – kontinuirano,
  - samovrjednovanje rada škole – kontinuirano,
  - vrjednovanje trajnoga stručnog usavršavanja.

### XIV. SREDSTVA ZA PROVEDBU PEDAGOŠKOGA STANDARDA

#### Članak 47.

Sredstva za provedbu ovoga pedagoškoga standarda osiguravaju se iz proračuna.

### XV. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

#### Članak 48.

- 1) Pedagoški standard provodit će se postupno.
- 2) Dinamiku provedbe ovoga pedagoškog standarda jednom godišnje utvrđuje Vlada Republike Hrvatske sukladno raspoloživim sredstvima iz proračuna za tekuću godinu u skladu s koeficijentom vremenske izvodljivosti ( $K_i$ ) od donošenja ovoga pedagoškog standarda, a najkasnije do 2022. godine.

Koeficijent izvodljivosti pedagoškog standarda

#### Članak 49.

- 1) Pedagoški standard osnovnoškolskoga sustava odgoja i obrazovanja Republike Hrvatske s pripadajućim normativima utvrđuje ciljni standard za hrvatsko osnovno školstvo. Radi prevladavanja nerazmjera između ciljnih, navedenim dokumentima utvrđenih standarda i financijskih mogućnosti Republike Hrvatske, utvrđuju se koeficijenti izvodljivosti koji određuju rokove u kojima će se cilj ostvariti.
- 2) Krajnji je rok za usklađivanje sustava osnovnoga školstva s ovim pedagoškim standardom 2022. godina.
- 3) Koeficijent izvodljivosti ovog pedagoškoga standarda je oznaka postupnih rokova, do završno 2022. godine, u kojima će se pojedini standard postići:

$K_i = 0$  = Svi standardi označeni koeficijentom izvodljivosti '0' stupaju na snagu odmah po donošenju ovoga pedagoškog standarda i normativa.

$K_i = 1$  = Svi standardi označeni koeficijentom izvodljivosti '1' moraju se postići u roku od tri godine, po donošenju ovoga pedagoškog standarda i normativa, odnosno do kraja 2010. godine.

$K_i = 2$  = Svi standardi označeni koeficijentom izvodljivosti '2' moraju se postići u roku od pet godina, po donošenju ovoga pedagoškog standarda i normativa, odnosno do kraja 2012. godine.

$K_i = 3$  = Svi standardi označeni koeficijentom izvodljivosti '3' moraju se postići u roku od deset godina, po donošenju ovoga pedagoškog standarda i normativa, odnosno do kraja 2017. godine.

$K_i = 4$  = Svi standardi označeni koeficijentom izvodljivosti '4' moraju se postići u roku od petnaest godina, po donošenju ovoga pedagoškog standarda i normativa, odnosno do kraja 2022. godine.

$K_i = 0^*$  odnosno  $K_i = 1^*$  odnosno  $K_i = 2^*$  odnosno  $K_i = 3^*$  odnosno  $K_i = 4^*$  = Svi standardi označeni određenim koeficijentom izvodljivosti sa \* postižu se u rokovima koje označavaju, ali prethodno moraju biti utvrđeni mrežom škola u suradnji s lokalnom samoupravom.

- 4) Standardi utvrđeni mjerilima iz ovog pedagoškog standarda realizirat će se prema sljedećim Koeficijentima izvodljivosti:

KOEFICIJENTI IZVODLJIVOSTI PEDAGOŠKIH STANDARDA (obveze koje su utvrđene u tekstu Državnog pedagoškog standarda osnovnoškolskog sustava odgoja i obrazovanja Republike Hrvatske)	$K_i$
Mreža osnovnih škola (članak 3.)	0
Mjerila za ustroj osnovne škole kao javne ustanove, za ustroj područne škole (članci 4. i 5.)	0
Najviši 28 učenika u redovitom razrednom odjelu – počevši od prvih razreda osnovne škole (članak 8. stavak 1.)	0
Optimalna škola s po 20 učenika u razrednom odjelu koja radi u jednoj smjeni (članak 6. stavak 31)	4
Rad osnovne škole u jednoj smjeni (članak 8. stavak 4.)	3
Jedan učitelj – pratitelj za izvođenje nastave izvan škole na 14 učenika (članak 7. stavak 3.)	0
Jedan učitelj – pratitelj za izvođenje nastave za učenike s teškoćama u razvoju izvan škole (članak 7. stavak 4.)	0
Najveći broj učenika s teškoćama u razvoju u redovitom razrednom odjelu (članak 8. stavci 3. i 4.)	0
Broj učenika u posebnom razrednom odjelu (članak 9.)	0
Broj učenika u kombiniranom razrednom odjelu (članak 10.)	0
Broj učenika u dodatnoj i dopunskoj nastavi (članak 11. stavci 3. i 4.)	0
Produženi stručni postupak (članak 11. stavak 5.)	0
Dopunska nastava za učenike s teškoćama u razvoju (članak 11. stavak 6.)	0
Produženi boravak (članak 11. stavak 7.)	2
Stručni suradnici: pedagog, psiholog i knjižničar, socijalni radnik i zdravstveni radnik (članak 14. stavci 2. i 3.)	2
Obvezno stručno usavršavanje učitelja i stručnih suradnika (članak 18.)	0
Stručno usavršavanje ostalih radnika u školi (članak 20.)	1
Mjerila za prostor i opremu u osnovnoj školi (članci od 21. do 26.) – za nove škole	0
Mjerila za prostor i opremu u osnovnoj školi (članci od 21. do 26.) – za dogradnju i rekonstrukciju postojećih škola	0
Mjerila za prostor i opremu u osnovnoj školi (članci od 21. do 26.) – za sve škole u Republici Hrvatskoj	4
Mreža škola sa zatvorenim bazenom (članak 3. stavak 2.)	4
Mreža škola sa športskim vježbalištem (članak 3. stavak 2.)	4
Mjerila za škole s otežanim uvjetima rada (članci 28.)	0
Školovanje učenika u umjetničkim školama (članak 29.)	1
Školovanje djece nacionalnih manjina (članak 30.)	0
Osnovno školovanje u dopunskoj nastavi za djecu hrvatskih građana u inozemstvu (članak 31.)	0
Školovanje potencijalno darovitih učenika (članak 32.)	0
Školovanje učenika s teškoćama u razvoju (članak 33.)	0

Školovanje djece koja boluju od kroničnih bolesti (članak 34.)	0*
Prijevoz učenika (članci 36. i 37.)	0
Prehrana učenika (članak 38.)	0
Udžbenici (članak 39.)	0
Poduka plivanja i vožnje biciklom (članci 40. i 41.)	0
Škola otvoren učenicima tijekom odmora između obrazovnih razdoblja (članak 43.)	0*
Škola vježbaonica (članak 44.)	0
Znanstvena i druga istraživanja u školi (članak 45.)	0
Sustav kvalitete osnovnog školstva (članak 46. i 47.)	0

#### Članak 50.

Sukladno ovom pedagoškom standardu, prateće dokumente za njegovu primjenu donijet će ministarstvo nadležno za obrazovanje u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga pedagoškog standarda.

#### Članak 51.

Ovaj standard stupa na snagu osmoga dana od dana objave u Narodnim novinama.

## **I. ZAKONSKA OSNOVA ZA DONOŠENJE DRŽAVNOGA PEDAGOŠKOG STANDARDA OSNOVNOŠKOLSKOGA SUSTAVA ODGOJA I OBRAZOVANJA**

Ustavna osnova za donošenje Državnog pedagoškog standarda osnovnoškolskog sustava odgoja i obrazovanja sadržana je u članku 80. Ustava Republike Hrvatske, pročišćeni tekst („Narodne novine“, broj 56/90., 135/97., 8/98. – pročišćeni tekst, 113/00., 124/00. – pročišćeni tekst, 28/01, 41/01 – pročišćeni tekst i 55/01. – ispravak), a izrađen je u skladu s odredbom članka 10. Zakona o osnovnom školstvu („Narodne novine“, br. 59/90., 26/93., 27/93., 7/96., 59/01., 114/01. i 79/05.).

## **II. OCJENA STANJA OSNOVNOŠKOLSKOG SUSTAVA ODGOJA I OBRAZOVANJA U REPUBLICI HRVATSKOJ, OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI PEDAGOŠKIM STANDARDOM TE POSLJEDICE KOJE ĆE PROISTEĆI NJEGOVIM DONOŠENJEM**

### Ocjena stanja

Osnovnoškolska djelatnost uređena je kao podsustav odgoja i obrazovanja Republike Hrvatske Zakonom o osnovnom školstvu.

U Republici Hrvatskoj je u školskim godinama 2005./2006. i 2006./2007. djelovalo 872 osnovne škole, od kojih je 850 redovitih (s 1.352 područne škole), 21 za učenike s posebnim potrebama (15 u sustavu Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi) te jedna osnovna škola za obrazovanje odraslih.

Od ovog broja osnovnih škola, 20% je škola s otežanim uvjetima rada (otočne škole, škole u brdsko-planinskim područjima, u područjima od posebne državne skrbi te škole s posebno priznatim statusom koji proizlazi iz kolektivnog ugovora).

U školskoj godini 2007./2008. 4% škola radi u tri, 71% škola u dvije, a 31% u jednoj smjeni.

Neobveznim je obrazovanjem (glazbene i plesne škole) obuhvaćeno 14.522 učenika osnovnoškolske dobi u 81 umjetničkoj osnovnoj školi.

Osnovnoškolskim odgojem i obrazovanjem u redovitim školama u školskoj godini 2006./2007. bilo je obuhvaćeno 382.427 učenika, a u ovoj školskoj godini, osnovnu školu polazi 380.942 učenika. Pad broja učenika polaznika osnovne škole posljedica je dugogodišnjeg negativnog demografskog trenda, odnosno negativnog prirodnog prirasta zabilježenog tijekom proteklog i početkom ovog desetljeća. Prema statističkim pokazateljima, ove školske godine u prvi razred osnovne škole upisano je 1,2% učenika manje u odnosu na prethodnu godinu, a -0,4% u odnosu na ukupan broj upisanih učenika. Najveći pad broja upisanih učenika u prve razrede osnovne škole zabilježen je u Požeško-slavonskoj županiji, -10,8%, a nasuprot toga, najveći porast od 5,9% zabilježen je u Istarskoj županiji.

U kombiniranim razrednim odjelima u školskoj godini 2006./2007. bilo je upisano 17.790 učenika (4,6% ukupnoga broja učenika). U kombinaciji dva razreda najviše je 20, a od tri i četiri razreda 16 učenika.

Učenici s posebnim potrebama čine 3,6% ukupnoga broja ove populacije, od kojih je 9.642 integrirano u redovitu nastavu, 1.208 ih je u 64 posebna razredna odjela u redovitim školama, a 2.865 je obuhvaćeno posebnim programima u 34 posebne ustanove.

Nastava se ostvaruje u 18.661 razrednom odjelu. Prosječan broj razrednih odjela za matične škole iznosi 17,36, a za područne 2,62 razredna odjela. Pritom se mora imati u vidu podatak da gotovo 10% osnovnih škola u Hrvatskoj ima manje od 100 učenika te da u 81% osnovnih škola ima više od 200 učenika.

Kombiniranih je razrednih odjela 1.647 (8,83% od ukupnog broja), uglavnom u područnim školama, a 133 odjela (0,7%) je pri matičnim školama.

U školskoj godini 2006./2007., prosječan broj učenika u razrednim odjelima u Hrvatskoj iznosi je 20,6 učenika. Međutim, u Koprivnici, zabilježen je i 38 učenika u pojedinim razrednim odjelima. U 269 područnih škola nastavu je polazilo manje je od 10 učenika po razrednom odjelu,

U osnovnim je školama zaposleno 34.697 učitelja i stručnih suradnika, iz čega proizlazi da na jednog učitelja dolazi prosječno 12 učenika, a 216. po stručnom suradniku.

Prema podacima za školsku godinu 2006./2007., od 871 matične škole, 361 (41%) nema športske dvorane, a bazene posjeduju samo 3 osnovne škole.

U Hrvatskoj je 27 škola u cijelosti prilagođenih učenicima s motoričkim oštećenjima, a na temelju suradnje Ministarstva znanosti obrazovanja i športa s lokalnom zajednicom u tijeku je provedba projekta o izgradnji mreže škola bez prostornih prepreka. Ovaj projekt započeo je 2005. godine te je do danas još 27 škola prilagođeno potrebama učenika s motoričkim oštećenjima..

Prema podacima Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa iz 2006. godine, od ukupnoga broja učenika osnovnih škola oko 23% su putnici.

#### Pitanja koja se trebaju urediti ovim pedagoškim standardom

Ovim pedagoškim standardom, u području osnovnoškolskog odgoja i obrazovanja treba(ju) se utvrditi:

- mreža osnovnoškolskih ustanova, uvjeti za rad osnovnih škola i njenih podružnica s odjelima te umjetničkih, glazbenih i plesnih, škola;
- veličina škole u odnosu na broj učenika i razrednih odjela te broj učenika u razrednim odjelima i odgojno-obrazovnim skupinama,
- mjerila za rad škola s otežanim uvjetima rada,
- mjerila za organizaciju i izvođenje odgojno-obrazovnog rada,
- mjerila za školovanje djece s posebnim potrebama integracijom u redovite razredne odjele, ili u posebnim razrednim odjelima osnovnih škola, ili u posebnim osnovnim školama,
- mjerila za školovanje potencijalno darovite djece,
- mjerila za školovanje učenika pripadnika nacionalnih manjina,
- mjerila za školovanje hrvatske djece u dopunskoj nastavi u inozemstvu,
- mjerila za radnike u sustavu osnovnoškolskog odgoja i obrazovanja te njihovog stručnog usavršavanja,
- mjerila učeničkog standarda,
- mjerila za prostor i opremu u osnovnoj školi,

- mjerila za udžbenički standard,
- sustav kvalitete osnovnoškolskog odgoja i obrazovanja,
- značenja pojedinih pojmova u sustavu osnovnoškolskog odgoja i obrazovanja.

#### Posljedice koje će proisteći donošenjem ovog pedagoškog standarda

Osnovni cilj Državnog pedagoškoga standarda sustava osnovnoškolskoga odgoja i obrazovanja je propisati uvjete i mjerila kojima se želi unaprijediti i podići sadašnja razina osnovnoškolskog odgoja i obrazovanja u Hrvatskoj na razinu primjerenu većini razvijenih europskih zemalja te osigurati ravnomjeran, financijski učinkovit i jednako dostupan obrazovni sustav djeci osnovnoškolske dobi.

Donošenjem ovog pedagoškog standarda, poželjan broj razrednih odjela u školi iznositi će 20, ali se i određuje da škole ne može imati više od 32 razredna odjela.

Smanjuje se i broj učenika u razrednim odjelima, ovisno o kategoriji učenika i kategoriji razrednog odjela, s dosadašnjih maksimalno 32 na 28 učenika u razrednom odjelu.

Novim standardima djeci s posebnim potrebama omogućit će se primjereniji uvjeti obrazovanja te se oni podižu na razinu najrazvijenijih zemljama Europe. Posebno će se, mrežom škola bez arhitektonskih barijera i škola s posebnim razrednim odjelima, utvrđenim na razini županija, djeci s motoričkim teškoćama i učenicima s većim teškoćama u učenju osigurati dostupnost školovanja u bliskoj im sredini, umjesto njihova izdvajanja iz obitelji i smještaja u specijalizirane institucije. Ovim standardima, učenicima s posebnim potrebama osigurava ustavno pravo odrastanja u vlastitoj obitelji i sredini, a istovremeno posebne ustanove preustrojavaju se u centre potpore redovitom odgojno obrazovnom sustavu.

Isto tako, ovim se standardima utvrđuju mjerila za izvođenje nastave u zdravstvenoj ustanovi i individualizirane nastave za bolesnu djecu u kući, što će dodatno pridonijeti kvaliteti života i sprječavanju socijalne isključenosti kako bolesne djece tako i njihovih obitelji.

Kvaliteti nastave, ali i ukupnoj opterećenosti učenika školskim sadržajima, pridonijet će propisivanje opterećenost učenika svim oblicima nastave koja za razrednu nastavu iznosi 25, a za predmetnu nastavu 30 sati tjedno.

Osim što se propisuju uvjeti i mjerila za učitelje, stručne suradnike, ravnatelje i ostale radnike u osnovnoj školi, ovim Standardima određuje se broj i sastav stručnih suradnika s obzirom na veličinu škole te utvrđuje obveza stručnog usavršavanja učitelja i stručnih suradnika.

### **III. POSLJEDICE KOJE ĆE PROISTEĆI IZ PREDLOŽENIH RJEŠENJA DRŽAVNOGA PEDAGOŠKOG STANDARDA OSNOVNOŠKOLSKOGA SUSTAVA ODGOJA I OBRAZOVANJA**

Donošenjem ovoga pedagoškog standarda uredit će se ukupna osnovnoškolska djelatnost te osigurati svrsihodniji i svima ujednačeno dostupan sustav osnovnih škola.

Utvrđivanjem mreža škola postići će se ravnomjerniji razvoj osnovnoškolskog sustava koji će različitim kategorijama učenika osigurati jednake obrazovne mogućnosti, što bliže mjestu stanovanja, kako bi se izdvojenost iz obitelji svela na najmanju moguću mjeru. Postavljen je standard za optimalnu veličinu škole s 20 razrednih odjela, a najviši dozvoljeni broj, u prijelaznom razdoblju, smanjen je na 32 razredna odjela.

Broj učenika u razrednim odjelima, odnosno odgojno-obrazovnim skupinama bit će smanjen, kako bi se osigurao kvalitetniji odgojno-obrazovni rad u razredu.

Radi osiguranja kvalitete odgojno-obrazovnog rada utvrđena su stručna mjerila za učitelje, stručne suradnike, ravnatelje i ostale radnike u školi. Novost su razrađen sustav obveznog stručnog usavršavanja osoba izravno uključenih u odgojno-obrazovni rad s učenicima. Sve ovo pridonijet će podizanju kvalitete izvođenja odgojno obrazovnih sadržaja u osnovnim školama.

U izgradnji škola, utvrđuje se najniža razina s obzirom na broj i namjenu koje osnovna škola mora zadovoljavati ovisno o broju i kategoriji učenika i vrsti razrednih odjela. Posebna je pozornost posvećena prilagodbi prostora učenicima s posebnim potrebama, što će pridonijeti uspješnijem ostvarivanju prava ove djece na obrazovanje i odgoj pod najpovoljnijim uvjetima.

#### **IV. OCJENA POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE DRŽAVNOGA PEDAGOŠKOG STANDARDA**

Prilagodba postojećeg sustava osnovnog školstva mjerilima iz ovog pedagoškog standarda zahtijeva znatna ulaganja kako bi se postigla željena kvaliteta i jednaka dostupnost te kvalitete svim učenicima i osigurao razvitak sustava ujednačene kvalitete, dostupnosti i financijske učinkovitosti. Stoga je primjena ovog pedagoškog standarda postavljena razvojno, zaključno do 2022. godine, primjenom sustava koeficijenta izvodljivosti iz članka 50. ovog pedagoškog standarda.

Ukupni iznos za realizaciju državnog pedagoškog standarda osnovnoškolskog sustava odgoja i obrazovanja je 6.612.335.880,00 kn, a realizirat će se predviđenom godišnjom dinamikom od 10% ukupnih sredstava godišnje, odnosno u skladu s odlukom Vlade Republike Hrvatske u skladu s člankom 49. stavak 2. ovoga pedagoškog standarda.

## OBRAZLOŽENJA

Člankom 1. određuje sastavnice ovoga standarda, te utvrđuje da se ovaj pedagoški standard primjenjuje na sve osnovne škole u Republici Hrvatskoj, osim onih koje rade po alternativnom programu.

Člankom 2. određuje se tumačenje pojedinih pojmova iz sustava osnovnog odgoja i obrazovanja.

Člankom 3. uređuje se mrežu osnovnih škola kojom se osigurava provedba odgojno obrazovnih sadržaja primjerenih potrebama učenika osnovnih škola, racionalnost sustava osnovnoga školstva na državnoj i dostupnosti na lokalnoj razini.

Članci 4. i 5. propisuju osnovnoškolske odgojno-obrazovne ustanove i njihov ustroj i veličinu u obveznome redovitom odgoju i obrazovanju i neobveznim oblicima, umjetničkoga osnovnoškolskoga obrazovanja te uvjete koje škola mora ispuniti da bi postala ustanova.

Člankom 6. utvrđuje se da osnovna škola mora imati najmanje po jedan razredni odjel svakoga razreda, osim u školama s otežanim uvjetima rada i posebnim odgojno-obrazovnim skupinama.

Članci 7., 8. i 9. propisuju organizaciju nastavnoga sata, individualni pristup i praćenje rada učenika, primjena suvremenih metoda i oblika rada Za učenike s teškoćama u razvoju koji se školuju u posebnim razrednim odjelima u okviru redovite osnovne škole utvrđuje se maksimalni broj učenika u razrednom odjelu s obzirom na vrstu i stupanj teškoće.

Člankom 10. propisuju se uvjeti uvjeta rada gornja granica broja učenika u kombiniranome razrednom odjelu.

Člankom 11. propisuje se broj učenika u odgojno-obrazovnim skupinama za izbornu, dopunsku i dodatnu nastavu te izvannastavne aktivnosti.

Članci 12., 13., 14. i 15. propisuju okvirna mjerila za radnike osnovne škole: učitelje, stručne suradnike i ostale radnike.

Članci 16. i 17. propisuju opterećenost učenika svim oblicima rada i vremensku organizaciju dnevne nastave.

Člancima 18. – 20. propisuju se obveza stručnog usavršavanja učitelja i stručnih suradnika

Člancima 21. – 25. utvrđuju se zahtjevi koje moraju ispunjavati osnovnoškolski objekti u pogledu funkcionalnosti organizacije prostora, primjene suvremenih oblika nastave te higijensko-tehničkih zahtjeva i uklanjanja arhitektonskih barijera te prilagođivanja prostora i opreme učenicima s posebnim potrebama

Člankom 26. Didaktička oprema standardizira se za svaki nastavni predmet i razred, te potiče na trajno ulaganje u opremu škole.

Člancima 27. – 34. uređuju se posebne potrebe u osnovnom školstvu, odnosno posebnosti na koje se ne mogu primijeniti mjerila za redovite škole, a primjenjivo na škole na otocima, u brdsko-planinskim i slabo prometno povezanim područjima i učenike. Utvrđuju se i mjerila za neobvezne oblike osnovnoškolskoga umjetničkog odgoja i obrazovanja osigurava puna ravnopravnost školovanja djece nacionalnih manjina s djecom većinskoga naroda, dopunska nastava za djecu hrvatskih građana u inozemstvu te propisuje usavršavanje hrvatskih učitelja u inozemstvu, literatura te obvezni udžbenici za učenike. Temeljem ovih odredbi, potencijalno darovitoj djeci omogućuje se individualizirani pristupu.

Za učenike s kroničnim bolestima koji borave u zdravstvenoj ustanovi, odnosno koji se nalaze u kućnoj njezi ovaj pedagoški standard predviđa organizaciju nastave u zdravstvenoj ustanovi, odnosno učenikovom domu.

Članci 36. i 37. propisuju obvezu osiguranja prijevoza učenika posebno u naseljima bez javnoga prijevoza i s intenzivnim prometom bez izgrađenih sigurnih nogostupa.

Člankom 38. propisuju se standardi za sve oblike prehrane u osnovnim školama.

Člankom 39. propisuje učiteljevu slobodu u izbora udžbenika.

Člancima 40. i 41. utvrđuju se uvjeti za poduku plivanja i vožnje bicikla.

Člankom 42. utvrđuju se oblici i način ostvarivanja zdravstvene zaštite učenika osnovne škole.

Člankom 43. propisuje se mogućnost uvođenja novih programa za zainteresirane učenike u otvorenoj školi tijekom odmora između obrazovnih razdoblja.

Člankom 44. utvrđuju se mjerila za imenovanje vježbaonica i opremanje vježbaonice.

Člankom 45. proširuje se uloga osnovne škole u znanstvenim i drugim istraživanjima radi praćenja razvitka i unapređivanja odgojno-obrazovne djelatnosti.

Člankom 46. postavljaju se okvire za osiguranje kvalitete osnovnoškolskoga sustava.

Člankom 47. utvrđuju se izvori sredstava za provedbu ovoga pedagoškoga standarda.

Člankom 48. utvrđuje se postupnost provođenja ovoga pedagoškog standarda i dinamika provedbe.

Člankom 49. propisuje se koeficijent vremenske izvodljivosti pedagoškoga standarda s provedbenom dinamikom postizanja pojedinih standarda.

Člankom 50. utvrđuju se rokovi u kojima je ministarstvo nadležno za obrazovanje dužno donijeti prateće dokumente iz ovoga pedagoškog standarda.

Člankom 51. propisuje se dan stupanja na snagu ovoga pedagoškog standarda.

## Preporuke

U odgojno-obrazovnom sustavu osnovnih škola Republike Hrvatske razmotrit će se potreba obveze uvođenja:

- licenciranja za učitelje, stručne suradnike i ravnatelje,
- formiranja polivalentnih mobilnih timova (rehabilitator, logoped, socijalni pedagog, psiholog, pedagog, fizioterapeut i drugi),
- stručnoga usavršavanja ravnatelja,
- pomoćnika u nastavi,
- romskoga pomagača,
- prevoditelja znakovnoga jezika,
- osobe za održavanje računala i informatičke opreme,
- školovanje djece državljana Europske unije,
- osiguravanje prilagođenih audiovizualnih sredstava, specifične opreme i pomagala te primjerenoga didaktičkog materijala za učenike s oštećenjem vida, sluha, glasovno-govorno i jezičnim oštećenjima kao i s motoričkim poremećajima.

Uvjeti, načini i postupci, ukoliko se ocijene potrebnim, uredit će se posebnim propisima.